

บทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

The Role of Community Leaders and Life-Quality Development in Sukrudee
Community, Ta-Raeng Sub-District, Bangkhen District, Bangkok

พระสมชาย จันทสาโร (ถนัดกิจตระกูล)

Phra Somchai Janthasaro (Taladkitrakul)

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Social Development, faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี 2) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนสุขฤดี 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรกลุ่มตัวอย่างวิจัย จำนวน 150 คน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กรรมการในชุมชนสุขฤดี จำนวน 7 ท่าน วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดีแขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อ ด้านร่างกาย ข้อว่ามีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรับประทานอาหารที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด 2. บทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้นำชุมชนชุมชนสุขฤดี ได้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 3. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านร่างกายประชาชนในชุมชนไม่ค่อยสนใจในการออกกำลังกาย เพราะมุ่งแต่ประกอบสัมมาอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ผู้นำส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สมบูรณ์แข็งแรง

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้นำชุมชน, การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

This research article There are 3 main objectives: 1) to study the level of quality of life of the people in the Sukrudee community; 2) to study the role of community leaders on the development of the quality of life of the people in the Sukrudee community; 3) to study the problems and obstacles in the quality of life development. Of people in the Sukrudee community, Tha Raeng sub-district, Bang Khen District, Bangkok. Using a blended research methodology using quantitative research. which is survey research a sample population of 150 people using a package. And qualitative research using structured interviews and structured interviews correlated to performing duties with 7 key informants, members of the Sukrudee Community. Analyze it using content analysis techniques. The research results were found that

The findings of the study revealed that the community's participation in conservation the Kai styled textiles in Mae Loi Rai Community, Sri Don Chai Sub-district, Theong District, Chiangrai Province was resulted from their values and identity of Kai styled textiles, as well as their cooperation. In addition to the two major groups' guidelines and regulations on how to conservation Kai styled textiles, depend on policies and financial budgets related to the facilities of Kai styled textiles with their community's conservation should be all supported in terms of their leader group; moreover, the community cooperation in Kai styled costume-dressing at different festival activities, as well as their trainings on how to learn and inherit local wisdoms on textile-weaving was mostly found in terms of the villagers. In order to be a local indigenous center for their community's sustainable conservation, therefore, the establishment of textile-weaving group, community's textile museum, should be both promoted, and conservative sustainability outcome finally.

Keywords: Role, Community Leaders, Life-Quality Development

บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนหรือในประเทศไทยมีมาเป็นระยะเวลากว่า 30 ปี แล้วแต่ก็ยังมีปัญหาในการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ทำให้หน่วยงานภาครัฐ โดยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และนักวิชาการที่สนใจได้พยายามพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ทั้งในระดับจังหวัด ระดับชุมชน และระดับบุคคล รวมถึงการศึกษาตัวชี้วัดเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุ แรงงาน สตรีเกษตรกร ครุวัตรชนบท ครุวัตรที่มีแรงงานย้ายไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น แต่ก็ยังมีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือของตัวชี้วัดอยู่ ตัวชี้วัดหลายตัวที่ภาครัฐใช้เป็นแนวทางในการกำหนด นโยบายการพัฒนาในระดับพื้นที่ เช่น ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ผ่านมาส่วนหนึ่งมองว่าคุณภาพชีวิต เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการพัฒนาที่ดำเนินการในพื้นที่หรือ สะท้อนผลการพัฒนาผ่านโครงการหนึ่งโครงการใดบางส่วนของศึกษาคุณภาพชีวิตในฐานะที่เป็นเป้าหมายของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมพัฒนา

มนสิกุล โอวาทเภสัชช์ (2559) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทความคุณภาพชีวิตที่ดีว่า การทำให้ความยุติธรรม ความเป็นธรรมในสังคม และการทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้ง 3 เรื่องนี้สอดคล้องกลมกลืนในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีช่องว่างของการกระจายรายได้ ความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงขึ้นทุกด้าน ระบบการศึกษาที่มุ่งการแข่งขันสูงขึ้น และสภาพแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชีวิตและสุขภาพและที่สำคัญ คือ ชาวบ้านรู้สึกว่าเข้าถึงบริการด้านยุติธรรม ขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความยุติธรรมหน้าข้า รู้สึกว่ากฎหมายไม่ใช่เรื่องใกล้ตัวแต่เป็นเรื่องทางเทคนิคที่พึ่งตนเอง ไม่ได้ต้องพึ่งพาจากคนที่รู้เท่านั้น การพัฒนาที่ขาดการส่งเสริมฐานรากจากล่างสู่บนและวิธีการที่พึ่งพากระบวนการเกินส่วนขาดกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริงส่งผลให้ชาวบ้านสัมผัสกับการพัฒนาความเจริญแต่เพียงด้านวัตถุและสิ่งก่อสร้างรวมทั้งเทคโนโลยีจากกระแสโลกาภิวัตน์ทุนนิยมที่ผูกพันกับผลประโยชน์ทางการค้า ทั้งภายในประเทศและบริษัทข้ามชาติ และการสัมผัสแบบนี้ทำให้ประเด็นเรื่องความยุติธรรมสภาพสังคมที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีถูกมองด้วยคุณค่า (ดุขฎิ อายุวัฒน์, 2556: 76) เคลือบแฝงไปด้วยภาพลวงตาตามไปด้วย ภาพลวงตาเหล่านี้ จึงก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิต สภาพของการขาดโอกาสในการทำมาหากินที่เสมอภาคและเท่าเทียม ปัญหาคุณภาพของการศึกษา ปัญหาการกระจายความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ปัญหาความไม่แน่นอนไม่เป็นธรรมของราคาผลผลิตทางการเกษตร รวมไปถึงการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพ (พนิชฐา พานิชชีวะกุล, 2558: 176) ซึ่งทั้งหมดนี้คือ ปัญหาการมีคุณภาพชีวิต ที่ดินตนเอง ความจริงใจและสร้างความไว้วางใจเชื่อใจเป็นสิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงเพราะจะช่วยกระตุ้นและทำให้ชุมชนเต็มใจที่จะร่วมดำเนินงาน การมีหน่วยงานสนับสนุนที่เข้มแข็งและได้รับความไว้วางใจจะทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปราบรื่น รวดเร็ว การเข้าไปทำงานร่วมกับชุมชนจะต้องสร้างการยอมรับให้ได้ว่าหน่วยงานภาครัฐและชุมชนนั้น ๆ เป็นพวกพ้องเป็นพี่เป็นน้องที่จะมาร่วมกันทำงาน เพื่อพัฒนาชุมชน ไม่ได้เข้าไปเพื่อหาผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางการเมือง ผลประโยชน์ทางตำแหน่งหน้าที่ หรือผลประโยชน์ทางวิชาการ การให้ความเป็นกันเอง ไม่มีพิธีรีตองหรือยึดพิธีการมากนักเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการยอมรับ ทั้งนี้จะต้องเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่เสแสร้ง นอกจากนี้ ความต่อเนื่องของการดำเนินงานเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะไม่มีชุมชนใดที่จะเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้ในระยะเวลานาน ๆ อย่างไรก็ตามเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปต่อเนื่อง ปัจจุบันการพัฒนาชุมชนมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะความมั่นคง มั่นคงและยั่งยืนของชาติบ้านเมืองเป็นผลที่สืบเนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นประการสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีพอย่างปกติสุข และการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะเช่นไรนั้น ผู้ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหรือเนรมิตชุมชนได้ก็คือผู้นำชุมชน เพราะ

ผู้นำชุมชนมีบทบาทและมีอิทธิพลในการผลักดันและขับเคลื่อนชุมชน โดยภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคนในชุมชน ผู้นำชุมชนในทุกชุมชน จึงเป็นกลไกที่สำคัญของชาตบ้านเมือง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี ซึ่งตั้งอยู่ ณ แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนประเภทชานเมืองค่อนข้างใหญ่มีวิถีชีวิตที่หลากหลายและมีปัญหาสารพัด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาถึงสภาพการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาชุมชน โดยเน้นคุณภาพชีวิตที่ยึดโยงกับศีลธรรมหรือศีล 5

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดีแขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,500 คน และสัมภาษณ์เพิ่มเติมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) กรรมการในชุมชนสุขฤดี จำนวน 7 ท่าน ทั้งชุมชนสุขฤดี ได้แก่ ประธานชุมชน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างวิจัย จำนวน 150 คน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ระดับความพร้อมของบทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Different: LSD) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) และจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

สรุปผลการวิจัย

ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดีแขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านร่างกาย มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรับประทานอาหารที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ด้านจิตใจ ผู้นำชุมชนสุขฤดีส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และจัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนสุขฤดีจัดให้มีการบำรุงรักษาแหล่งน้ำลำคลองภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

บทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้นำชุมชนชุมชนสุขฤดี ได้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านจิตใจ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อขัดเกลาจิตใจ เช่น ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญต่างๆ มีการสวดมนต์และนั่งสมาธิ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จัดเสวนาประมาณต่อภาคีรัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับประชาชนในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้และควรให้มีการปลูกต้นไม้ทดแทน

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านร่างกาย ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยสนใจในการออกกำลังกาย เพราะมุงแต่ประกอบสัมมาอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ผู้นำส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านจิตใจ ชุมชนยังขาดสถานที่ให้คำปรึกษาในปัญหาต่างๆ กับประชาชนในชุมชน ผู้นำชุมชนดูแลเอาใจใส่และคอยให้คำปรึกษา โดยมีการรับฟังและคอยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับประชาชนในชุมชน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ยังขาดงบประมาณช่วยเหลือจากภาครัฐ ผู้นำชุมชนควรจัดงบประมาณหรือจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันกับประชาชนในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชนในชุมชนยังขาดความเอาใจใส่หรือความไม่รู้คุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้ ผู้นำชุมชนควรให้ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้และควรให้มีการปลูกต้นไม้ทดแทน

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดีแขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อว่า มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรับประทานอาหารที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อว่า ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และข้อว่า ผู้นำชุมชนสุขฤดี จัดให้จัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อว่า ผู้นำชุมชนสุขฤดีให้

ประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อว่า ผู้นำชุมชนสุจริต จัดให้มีการบำรุงรักษาแหล่งแม่น้ำ ลำคลองภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

บทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุจริต แขวงท่าแร่ เขต บางเขน กรุงเทพมหานคร

ด้านร่างกาย: ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชนให้สมบูรณ์แข็งแรง นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรับประทานที่เป็นประโยชน์และถูกหลักอนามัย รับประทานผักและผลไม้มากกว่ารับประทานเนื้อสัตว์ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ลด ละ เลิก สิ่งเสพติด เช่น สุรา บุหรี่ และคอยแนะนำเรื่องโทษของสิ่งเสพติดต่างๆ และจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนและจัดซื้ออุปกรณ์ในการออกกำลังกายเพิ่มให้มากขึ้น กับทั้งจัดให้มีการตรวจสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนให้ทั่วถึง และมีรณประจำชุมชน เพื่อสะดวกในการบริการ รับ-ส่ง ในกรณีมีผู้ป่วยฉุกเฉิน

ด้านจิตใจ: ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุจริต แขวงท่าแร่ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อขัดเกลาจิตใจ เช่น ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ โดยมีการสวดมนต์นั่งสมาธิ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้ปกครองในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ วัดพรหมสุวรรณสามัคคี เขตบางแค กรุงเทพมหานคร” จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีความเชื่อต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องเบญจศีล เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 10 และฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กเล็กแตกต่างกัน และผู้ปกครองที่มีความเชื่อต่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องเบญจศีล เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 10 และฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กแตกต่างกัน (พระมหาสมควร ธมฺมธโร: 2543) นอกจากนี้ ยังดูแลเอาใจใส่และคอยให้คำปรึกษา โดยการรับฟังและคอยแก้ไขปัญหาดัง ๆ ให้กับประชาชนในชุมชน จัดสถานที่ให้คำปรึกษาในปัญหาดัง ๆ เพื่อรองรับประชาชนในชุมชนที่มีปัญหา และต้องการความช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้ฟังเทศน์ฟังธรรม คอยหมั่นตรวจตราเยี่ยมเยียนประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการแสดงน้ำใจตนน้ำใจที่ดั่งาม จัดหรือเสนองบประมาณต่อภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อาภาวดี พรหมจอม (2547) ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กสตรีคนชราและผู้ด้อยโอกาสศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองนครพนมโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจมีแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญต่องานพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้นมีการจัดสวัสดิการสังคมในหลายรูปแบบทั้งในลักษณะให้บริการทางตรงและทางอ้อมขึ้นอยู่กับงบประมาณและความ เป็นอิสระขององค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดรูปแบบของการให้บริการข้อเสนอแนะในการวิจัยควรให้ งบประมาณและการสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการจัดสวัสดิการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กสตรีผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสมากขึ้นโดยจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ ด้านงานสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามกำหนดระยะเวลาเห็นควรให้มีการอบรมสัมมนาหรือเสวนาระหว่าง สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดกับองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะผู้ถือกฎหมาย ด้านสวัสดิการสังคม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัด

สวัสดิการครอบคลุมทุกบุคคลกลุ่มเป้าหมายหรือมีรูปแบบการจัดสวัสดิการให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นรวมถึงการปรับโครงสร้างภายในองค์กรบริหารส่วนตำบลให้มีบุคลากรซึ่งเกี่ยวข้องกับงานสวัสดิการสังคม

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม: ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ จัดเสนองบประมาณต่อภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิราณัฐ วงศ์อุทัย (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชน ปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษา พระครูโสภณปริยัติสุธี วัดดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสงเคราะห์ชุมชนของพระครูโสภณปริยัติสุธี ประกอบด้วย การสงเคราะห์ทั้งทางด้านจิตใจ เศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน ซึ่งมี 2 แบบ คือ การสงเคราะห์ทั้งทางด้านจิตใจ เศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ การสงเคราะห์แบบให้เปล่า ได้แก่ การให้ทุนการศึกษา เครื่องอุปโภคบริโภค โภคทรัพย์ และการฌาปนกิจสงเคราะห์ ภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมการสงเคราะห์ชุมชนในรูปแบบนี้ได้ระยะเวลาหนึ่ง พบว่า การสงเคราะห์แบบให้เปล่าทำให้คนขาดความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งได้รับและคุณค่าของตนเอง ทำให้กลายเป็นผู้ที่คุ้นเคยต่อการร้องขอและรอคอยความช่วยเหลือ จึงได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการสงเคราะห์แบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการสงเคราะห์และการพัฒนาโดยวิธีระดมทุน การสร้างเครือข่ายพระสงฆ์สามเณร การสร้างเครือข่ายโรคเอดส์ในระดับชุมชน ผลที่เกิดจากการสงเคราะห์ชุมชนดังกล่าวปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแก่ผู้ที่ประสบปัญหาจากโรคเอดส์ได้ในระดับหนึ่ง ทางนามธรรมพบว่าผู้ติดเชื้อมีกำลังใจและศรัทธาในการดำรงชีวิตมากขึ้น และกระตุ้นให้คนในชุมชนทั้งผู้นำ คณะกรรมการเพื่อนบ้านผู้ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ และพระสงฆ์เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากโรคเอดส์ในชุมชน กับทั้งมีการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหรือติดป้ายประกาศ เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มพูนความสามัคคีในหมู่คณะ นอกจากนี้ ยังหมั่นจัดประชุมอยู่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความสามัคคีภายในชุมชนและเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รับการมีส่วนร่วมในการทำงานหรือรับรู้เกี่ยวกับงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมภายในชุมชนด้วย

ด้านสิ่งแวดล้อม: ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้และควรให้มีการปลูกต้นไม้ทดแทน พร้อมทั้งแนะนำประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างความสำนึกถึงการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำ โดยให้ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ตามสถานที่ต่างๆ จัดสร้างไฟฟ้าตามไหล่ทางให้เพียงพอ รวมถึงซ่อมบำรุงถนนที่ชำรุดทรุดโทรมและมีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและแนะนำวิธีการนำธรรมชาติมาใช้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ชุมชนลดปัญหาแออัดหรือบริเวณบ้านในชุมชน ด้วยการ พัฒนาระบบสาธารณูปโภค หรือสร้างโครงสร้างบางส่วนให้ดี เช่น พัฒนาบริเวณรอบๆ ชุมชน เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านร่างกาย: ด้านร่างกาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยสนใจในการออกกำลังกาย เพราะมุ่งแต่ประกอบสัมมาอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยรับประทานอาหารเช้าที่เป็นประโยชน์ และถูกหลักอนามัยเท่าที่ควร ประชาชนในชุมชนยังไม่ได้รับการตรวจสุขภาพอย่างทั่วถึงเท่าที่ควร ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ จึงส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชนให้สมบูรณ์แข็งแรง

ด้านจิตใจ: ด้านจิตใจ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนยังขาดสถานที่ให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ ของประชาชนในชุมชน และยังไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาเท่าที่ควร ผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขุมดีแขวงท่าแร้ง จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อขัดเกลาจิตใจ เช่น ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญต่างๆ โดยมีการสวดมนต์ นั่งสมาธิ และควรดูแลเอาใจใส่และคอยให้คำปรึกษา โดยมีการรับฟังและคอยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้กับประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม: ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ยังขาดงบประมาณช่วยเหลือจากภาครัฐโดยการนำของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขุมดี เป็นผู้ประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อาภาวดี พรหมจอม (2547) ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กสตรีคนชราและผู้ด้อยโอกาสศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองนครพนม โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจมีแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญต่องานพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้น มีการจัดสวัสดิการสังคมในหลายรูปแบบทั้งในลักษณะให้บริการทางตรงและทางอ้อมขึ้นอยู่กับงบประมาณและความเป็นอิสระขององค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดรูปแบบของการให้บริการข้อเสนอแนะในการวิจัยควรให้งบประมาณและการสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการจัดสวัสดิการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กสตรีผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสมากขึ้นโดยจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ด้านงานสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามกำหนดระยะเวลาเห็นควรให้มีการอบรมสัมมนาหรือเสวนาระหว่างสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดกับองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะผู้ถือกฎหมายด้านสวัสดิการสังคมเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสวัสดิการครอบคลุมทุกบุคคลกลุ่มเป้าหมายหรือมีรูปแบบการจัดสวัสดิการให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นรวมถึงการปรับโครงสร้างภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีบุคลากรซึ่งเกี่ยวข้องกับงานสวัสดิการสังคมเช่นนักสังคมสงเคราะห์นักพัฒนาชุมชนเข้าร่วมทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วนในลักษณะพหุภาคีคือรัฐเอกชนประชาชนภาควิชาการท้องถิ่นทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนางานคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้เกิดความยั่งยืนและการกระจายอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ประชาชนในชุมชนยังขาดการได้รับข่าวสารต่างๆ จากผู้นำและคณะกรรมการบริหารชุมชนสุขุมดี ทั้งนี้ ควรจัดงบประมาณหรือจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันกับประชาชนในชุมชน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหรือติดป้ายประกาศ เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้กับประชาชนในชุมชนได้รับทราบ

ด้านสิ่งแวดล้อม: ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประชาชนในชุมชนยังขาดความเอาใจใส่หรือความไม่รู้คุณค่าที่แท้จริง ขาดการเห็นคุณค่าต้นไม้ การจัดการป่าไม้ที่ไม่เข้มงวด นอกจากนี้ ประชาชนในชุมชนยังขาดความสำนึกถึงการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำ โดยไม่ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ให้ ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการบริหารชุมชนจึงควรให้ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้ที่กำลังจะหมดไปและควรให้มีการปลูกต้นไม้ทดแทน แนะนำประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างความสำนึกถึงการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำ โดยให้ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ตามสถานที่ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) ควรรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันเผยแพร่ความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพการดูแลสุขภาพตามวิถีชีวิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยแก่ผู้สูงอายุทางสถานี โทรทัศน์ วิทยุ หรือหอกระจายข่าว

1.2) ควรรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันส่งเสริมให้ทุกวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยสถาบันครอบครัว

1.3) ควรรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันส่งเสริมให้วัดที่มีความพร้อมจัดกิจกรรมพุทธศิลป์บำบัดที่ช่วยให้มีความรู้สึกละผ่อนคลายให้เกิดความสุขทางใจสำหรับผู้สูงอายุควบคู่กับการปฏิบัติธรรมตามแนวสติปัฏฐาน

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุตามแนวพุทธ

2.2) ควรศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในยุคไทยแลนด์ 4.0

2.3) ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางศาสนาสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

- จิราณูช วงศ์อุทัย. (2542). “บทบาทพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชนปัญหาโรคเอดส์ กรณีศึกษา พระครูโสภณปริยัติสุธี วัดดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.” **วิทยานิพนธ์สาธิตารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดุขฎิ์ อายุวัฒน์. (2552). “**มาตรวัดคุณภาพชีวิต**: กรณีศึกษาประชากรในชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พนิชฐา พานิชชีวะกุล. (2558). **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตในชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พระมหาสมควร ธมมธีโร. (2543). “บทบาทผู้ปกครองในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ วัดพรหมสุวรรณสามัคคี เขตบางแค กรุงเทพมหานคร.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนสิกุล โอวาทเภสัชช์. (2559). “**คุณภาพชีวิตที่ดี**.” คมชัดลึก. 8 : 24 สิงหาคม.
- อภาวดี พรหมจอม. (2547) “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองนครพนม.” **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.